

יידישע

פעסטער צייטונג

אויף דרעווע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומירירן. אונד דער פרינטער פון דער בעלזשער פאסטאם פארשטאן.

דער צייטונג פון דער פרינטער פון דער בעלזשער פאסטאם פארשטאן. אונד דער פרינטער פון דער בעלזשער פאסטאם פארשטאן.

Nr. 107 זעכצעהנטער יאהרונג פעסט, מאנאט כה אלול ה'תרמ"ד. Pest, den 15. September 1884

דריי קאזער צוזאמגענוקונפט.

צור ריווע וועלכע דאס הערשער פון אסטערי-הויס אונטארן אינד דייטשלאנד געסטערן אנטע-טרעטן האבען, ערהאטט וואהרליך ניכט וועניגער מיטל, אלס צו דעם צוועק, וועלכען דער קאני פון אטאליען דער שטאדט געפאלע אבשטאט-טעמע. מראצדעס וויר וויססען, דאס אללע אינד נאך מערה אלס נאכהינען מאסירענען צור זיכע-זונג דער פערזאן דעם צארען אויף פאלנישעם בא-דען געראפפען זינד. מראצדעס וויר וויססען, דאס נעמאנד איין אינטערעסע דארטן האבען קאני, גענין דאס פערזאן אוועקעם קאניגס גענין דען דערלסטען אינד גערעכטעסטען אינד פון זינען פאלליקען אונגעבעטען קאני פראנין זאקען זיך צו פערזייען, ניכטסטרעסאויגענדע קאניען וויר אוינעווע בעזאנגניס פור וויר שויערעם לע-בען ניכט אויטערדרוקען אונד ווערדען אויס ערסט דאן פאלליקעסטען בערוהעם פירלעך, ווען אויב זער געלעבעטער קאני ווערדען צוהווע זיין ווירד; דען דאס וויססען וויר דאס ער אין פאלליסטער זיכערהייט איז.

קאזער אינד קאני פראנין זאקע וועלכט שינט עס צו עמפשינדען, דאס דאס ריווע נאך רוסי-לאנד ניכט נאנין אונגעפארליך אויב דען ער לעס איהרע מאיעסטאט דאס קאזער-קאניען אינד דאס ערעבערענען וואיערען, וועלכע זיך מריצעשט וויילטען, נאך ווען קאמען, אויס זיך פון איהנען צו פעראבשיעדען, וואס זינע מאיע-טאט זאקסט ניכט צו טרונ פלענט, ווען עס זיך אויס איינע ריווע פון 9-10 טאגען האנדעלט, אונד דער אבזווע האט זינע מאיעסטאט דען אונטארשען מיניסטערפארזענדען אין אייער לאנגע אויבערן עמפאנגען, נאכדעם קאלאמאן מיטא מערהערע שטונדען מיט דעם מיניסטער דעם אויסערן, נאכדעם קאלאמאן דעם בעזאנגנישען זינע מאיעסטאט נאך רוסלאנד בעזיליעטע, קאני פערזעס האטטע, ווער זיך נאך עראנגערט, דאס הערר פון מיטא צור מאנארכעבענענונג נאך אויב דרעקט פון אוועקעם קאני בעזעלען וואר-דע, אונד דאס נאך קאלאמאן איינע שטונדען בעפאר ער זינע ריווע צום פירסטען ביסטארק אונ-טראט בעזעפאללס מיט מיטא לאנגער צייט פערהאנדעלטע, דעם ווירד דער צוזאמגענונג-דער מאנארכעבענענונג, אונד דער בעזעלע קאל-נאקיס ביטא ביסטארק, מיט דער יעטצטיגען דריי-קאזער-צוזאמגענונגע, געוויס אינלייכטען, דאס ווישערע טראטואכע, דאס זיך אינשאלטע זינע מאיעסטאט אויך סערקעטאט בעזעלען, צייט דארויף הוי, דאס עס צווישען דען 8 מאנארכען צו שריפטליכען אבמאכונגען קאמען ווירד, וואס ווען דער בעזווייט, דאס דאס פערהאנדלונגען שאן לאנגס און צענע זינד, אינד דאס פערזעלבען זעשט שאן איהרען אבשלוס פירטען ווערדען.

וואס דעווע אבמאכונגען עטהאלטען, דאס בער לאסט זיך נאכפירליך ניכט פארשוועס בע-הויפטען ווען מאן יעדאך דאס פערזעלבע אונגע-פון איינע האלט, וועלכע נאך דעם בעזעלע קאל-נאקיס ביטא ביסטארק אין דאס אפגעשליסליכע גע-לאנגטען אינד ווען מאן אנוויסטט, דאס דאס פער-האנדלונגען דער ביידען קאזעלער מיט דען יעטצטיגען אבמאכונגען עס צוזאמגענונגע שטעהען - וואס אלס געוויס צו בעטראכטען אויס - זא קאני מיט צעמליכער וואהרשיינליכקייט דאס בעזאנגנישע

אויפגעשטעלט ווערדען, דאס דא שיקערעוויס צער אבמאכונגען דא קאלאמאן אין אפריקא אינד אווען בעטערעפען, אינד דאס זא איינע בונד געזען ענל א נד בעדייטען. רוסלאנד האט בערויס וואלכע עראבערע-גען אין אווען געמאכט, דאס עס זיך ענטשיידען מיט, ענטשיידען אין ווען עראבערעווען אינע צו האלטען אדער ווייטער פארצוהינדען אינד מיט ענלאנד צוזאמגענונגעשטאקען; דען זעלבסט אפגהא-ניסטאן, וועלכע אינדיען פון דען רוסשישען בע-זיינען שיענען שיענען, בעזעלדעט זיך בערויס צור האלפטע אין דען קלוינע רוסלאנדס. רוסלאנד וויללאן זינען עראבערעווען אבער ניכט שטעהען בלייבען, דארום בערויסט עס מיט פרייע איינען פערבינדע-טען גענין ענלאנד, אונד דעווער פערבינדעטע פירנדע זיך אין דייטשלאנד.

וואס דעווען שטאטט בעטערעפט, האבען וויר שאן אפט ערפארענעקען, דאס דער קאלאמאן-פאליטיק דעם נאכדעם רייכטקאנצלערס קיין אנדער-רעד שטאטט אויס ווען שטעהען אלס ענלאנד, זא צווישען דען גייען דייטשען קאלאמאן אין אפריקא אינד דען בעזעלונגען ענלאנדס דאוועלכט אויס עס שאן עפעס צו אינעם צוזאמגענונגע עקאמי-מען, דייטשלאנד האט זיך אויך דעווער הויכט זא-נאר פראנקרעדן געפאלליך געזעט, אויס נור פרייע האנד אין אפריקא צו בעהאלטען. האללאנד קאמטט דייטשלאנד גענענאכער ניכט אין בעטראכט אונד זא איז עס איינציג אינד אלליין ענלאנד, וועלכע דען דייטשען קאלאמאן איין זענען שטעהען. גענען דעוועס ענלאנד וויכט דייטשלאנד איינען פערבינ-דעטען, אונד דעווען פירנדעס עס אין רוסלאנד.

אסטערייכ-אונגען, ווירד פיר דעווע פלאנע דארויך געוואנגען, דאס דאס ביידען מאכט אויס דען ווע פון באזענען ביז צום מערע פון סאלא-ניכט ווערדען באהען העלפען, ווא עס פיר אונזערע אינדיסטער גייע אבמאכענעטע שאפען ווירד.

פרינציפאלענשען אינד דעססען רעדאקטערי.

גענען ויליאם ווערהאויז אויס דעווער טאנע בייד דער הינענען שטאדט הייפטמאנשאפט ווען דער איינע קלאנע ווענען פעראינטייאונג איינע-רייכט ווארדען, צור אבערבעהונג האנדעלט עס זיך יעדאך דעסמאל ניכט און געל, זאנדערן אויס ביז בער, אין געווארען בעשטעלע נאטורל אין אונטאר-שער פערזאן, אין דעססען נאמען "פרינציפאלענשען" דאס בלאטט ווערהאויז'ס איינע אויפ'ייע פער-אפגעשליסען, אין וועלכע אויס איינענונג פון ביכערען פיר דאס ביכערען דעוועס געווען איינעם ערוויכט ווירד, אין פאלגע דעוועס אויפ'ייעס זינד אייך פון פערשיידענען ווען אין דא רעדאקטאן דעם געזאנגען בלאטטעס ביכער איינעשיקט ווארדען, דעם געשאה פון - צוויי איהרען, דער אונטארשען פערזאן אין געווארען האט יעדאך פון דעווען ביכערען קיין איינציגעס ער-האלטען זיך דערוועלכע איינציגעס זיך ווערדען האלט ביזעלדיך אין ווערהאויז'ס אויס איינענונג דער ביכער, ווערהאויז'ס בייעב יעדאך דא אויס-ווארט ביכער אינד דאס ביכער, זיך דעווען שיענען דען ווע דער טשאנא-געלדער געזאנגען צו זיין, ווען אנוועיט דעם געזאנגען פערזאנעס ווארדען פארזענערען דער בינדאפעטער שטאטט-אנוואלטישאפט איבערמישטעלע, אויס דעווע אנוועל-גערהייט מיט דען בערויסט גענען ויליאם ווער-

האויז אינד געזאסען פארזענענען שטראפא-בען צו פערזאנען.

אינטערעסאנט איז עס, דאס ווארדענד ווערהאויז פון אללען דיעבשטאחלען, שווינדע-לייען, פערזאנעוואונגען אונד איבערהויפט פון אללען פערברעכערשען האנדלונגען, בייד וועלכען איין ווער נור אויס געטעפערעטעטען בעזעלונג איז, לאנגע, נאכפירליך צייטס ליגענאכטע בע-רויסטע פערזאפעטליכט, פון דען איינענען שפיטע-ביכערען קיינע קענטניסס נאכטען, אלס אב דעווע אויסן נאר ניכט איינענען מיטשען, וויר קאנען ניכט אויסהן בייד דעווער געלעגענהייט איינען אויסצוג-אויס דעם ארטיקלען איינעם פארניקעמען אבער דע-ניערוונגספירנדליכען בלאטטעס צו פערזאפעטליכען, וועלכען דאסוועלכע אנדערע עס דא נאטאורדיג-נער רעדע דעם מיניסטערפארזענדען בעטערעפט פערזאפעטליכען.

ויליאם ווערהאויז שייכט דאס ערוואהנטע בלאטט, איז דער איינע אונד העפטעסטע אינ-טער דען אנטעמישען אנטאארקען קאלאמאן מיטא האטטע אלא, ווען זינע גירנדע פיר דא אויפגענונג דער פרינציפאלען אויפ'ייעס זינד, אין אללערעכטער הייע גענענאכער דען העמען-הייט ווערהאויז'ס צינען מיטשען, דאס ער אין דען זעלבען איינע געפאהר פיר דאס לאנד ערביקען, דעם פראנט זיך זיך אב דער מיניסטערפארזענדען דעם געזענען האט פון איהרעספייט דער פארזע ווארדען גענען ויליאם ווערהאויז'ס איינע אנקלאגע ערהאבען וועלכע אין איינארן יעדען אנדערען איבערדינט פערניכטעס האטטע עס וואר דא אונ-קלאגע דער פערזאנעוואונג, אונד וואס געשאה עס געשאה, דאס דעווע אונגעלענעווייז זיט איינעם יאדער שאן אין דען האנדען דער געריכטס-האפט בעזענעט, דאס דאס אין דערוועלכען אין געווענליכע ארטיקלען געשאפט ווארדען ווארע ווערהאויז'ס פרינציפאלענשען וואר ווארדענד דע-וער צייט ענטנענען דען בעשטיממונגען דעם געווענען הויך פאללע ועכס מאנאטע איינע קיי-צאן ערשיינען; וואוהאל, ווען בלאטט דורשפט אהינע קייצאן זינע איינציגע אויס אלאבעס יאדער הונדירך פארטרייבען איבערהאלב דעוועס נאט-ליכען יאדעס פאניען דא אבגעקארדעטעווארדען שטאטט, אונד ווערהאויז ווארדען ווערדע אונ-געלענעטער, טראכטעלע ער זיך אויס אנקלאגע-שטאנדע בעזענעט, אונד וויר ווענען איהן הייטע בענען דעמוועלען אייער העמען, ווא אויס פערזע-בענען יאדער דאך זיך קאלאמאן מיטא בערויס-טען ער האטטע גענענאכער ווערהאויז'ס אינד דעם "פרינציפאלענשען" ניכט געווענליכע מיטטעל צו געכאפט געהאט הויך וועלכע ער דען אינאטע-אינע דערוועלכען אין זעלע האטטע זעטצען קאני גען זיך, דעם דאך דאס ניכט זאנען, האטטע קאל-מאן מיטא דאס געווענליכען מיטטעל, דא אויס צור פערשיינען שטאנדען, מיט הייפטער שטרענגע אונגעווערדעט, דא אונגעלענעווייז דעם פרינציפאלע-שען ווארע הייטע ערדעדיגט וואוהאלענען איינע אונטארשען דאס אונטארשען קאלאמאן מיטא האבע גענענאכער ווערהאויז'ס אין וואלכעם פאר-זענען בעפאלנט, דאמיס ווערהאויז'ס אייך ווישער-דאן גענען דאס ווען אנווער, אינד דא דעווערונג דאן איינע פאר ו א נ ד פירנדע צור אינטער-הויקונג דער פרינציפאלען ווארדען אנטמישען-דער ערלויב דעמוקערייא אויס ווארדען אנטמישען-

רשי"ו צו אינטערנאציאנאלען פארום זינד; איבער ביז
הערנעס וויקען, דעמיליטען אונד מראלישען
לעבעסוואונדער פאן אנערקאנטען דאכניגען אונד
שולערשטאנדען נוסט צווייטע האכען, וואלדען
זוך ביז אס 24:טען דיוועס ביזא העררן י א ג א ס
ט ר י ה ו י פ ט א ין שאראש-פאטאק פא-
שמעללען.

דיא פערלאנס ספרים האנדלונג
מ. ע. לעוויוס זאָהן
פעסט קאָנינסאסע נ"ו 1,
דעמפיעהלט איהר רייכאקאמפערטע לאנדע פאן עכטע
י ע ר א ס ל א ו ע ר מיליטען אונד מיליטען קאָנינס
נאָרד אונד זילבער באַרטען (עשרות) ציציות, ספרים
תולדות ישראל, מוזות פאן ספרים מאַסיס, אויס-
געוואלדעט שו פ ר ו ר פ אן 2 - 5 נולדען,
סדרים, משיש, מחזורים אונד תהנות מיט אונ-
דארישער, דייטשער אונד יידישדישער איבערזעצונג,
אין פערשידענען יידישדישען אונד אינגלאנדען, סליחות
מיט דייטשער אונד יידישדישער איבערזעצונג, איהר
זינד שטעס פאראייניגט פרוכט אונד מאנטערל צו
ספרים תרות מיט דען שאַטען נאָרד-שטיקעווען, זאמט
ליכע זאָרקעל צו דען ביליגסטען פאבריקאציעווען,
לחן הסוכות, אויסגענומען (מוחזר) אלס איהר
אין איינמאל קיסטען אחרונים, גינע לולבים אונד
הרסים אין טריסטער קורפאציעווען.
בעשעללונגען פער פאסט נענען נאכאמטע אָדער
אנאכע ווערען פראַט בעזאָרט.

וויכטיג פיר הויפרויען.
איינער דען בעסטען אונד נוצליכסטען נעגעטישאַנדע
אויס אָנע צווייטע איינע נאָרמאלישען יעדע הויפרויע
דיא נאָך ניכט אין דעם בעזשען איינע זאָ פליסיגען נע-
הערען אויט ווינש זוך וואָרל איינע זאָלע אונד יעדער
פראַקטישע ערעמאָן וויר איינע זאָלען וואָנען, ווען
איהר דיווער אויף איינע בעקענע אונד ליכטע אים מיט-
לד נעמאט וויר, נען עפיליגען, דיא בעסטען נע-
מאלישען זינד, אַרניע אַרניע אַרניע דיא אַרניע אַרניע
ז י נ ג ע ר ז א ה מ א ש י ע ל , דיא שאַן פיר-
הער אויף אַרלען וועלשאַטעללונגען, זילעשע ווערען
אין אַפּטערמאָ מיט דעם ערשטע אונד האַסטען ערני-
פירען נעקראַט וואַרע אונד דיא אַנערקאנט אַלע
פאַרציען אין זיך פאַרזינען, דיא זיך פאן איינער וויקער
פאַרפליכט נאָרמאלישען ערוואַשען לאַסטען זיא זינד אויף
פאַר אונד פאַרליר קאַנשטראַוירט, ווערדאָרט אונד נאָרען ביא
ליכטיגער האַנדלונג קאַרדעקט אונד שאַן אויסערע בינע-
טע זיך יעדעס קייסער דיא אַנעמליכקייט, דאס זיך איינע
מאָנע נענען וואַכענדיגע ערווערען קאַנ-
דיא וויסנדיגעלעךלונגען דיא אַרניעל זינד ער נאָרמאלישען
אַס העלען פלאַטען בעניגען זיך ביא ג. גיידלונגען,
אין דער וואַטענעראַסע 26 אונד בעניגען זיך דאָס
איינע זיכע אַויסוואַר פאן דען איינפאַסטען האַנד-
נעמאלישען ביז דען פליסטען אַרען פיר דען פּו-
טעווען, וואַרען דיא איינפאַסטען נאָרמאלישען צינ-
ניס נעכען פאן דער אויסערעלעכטען ליכטיגסטע-
קייט, וויר וועלען זיך דיווע מאַשינען אויסצויגען, 5-10

רעקט אן אינווער רעדאקציע צו ווערען אונד דיא
ארעסע אימער דייטלך וויא פאָלגט אַנצוועבען:
יידישע פעסטער צייטונג
וואַטענער בולוואַר נומער 29.
Jüdische Pester Zeitung
Waltzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

נעשעפטסברייכט.
פעסטער-פרייען.
נעשעפט-נעשעפט. וויצען וואַר נעשעפן מעסינ צו
מאַרקטע נעבראכט. דער פערקויף וואַר שוואַך, 8000 מעטער-
צענטנער וואַרען פערקויפט.
11 יו צ ען (נייע) ספרים- 100 מעטער 81. קילאָ
8,60 נולדען. 5100 מעטערצע 79,7 קילאָ 8,45 נולדען.
900 מעטער-צענטנער. 79. קילאָנאָס, 8,621 נולדען. -
פ ע ס ט ע ר ג א ד ען (נייע) 300 מעטערצע 78. ק. 8,20
נולדען. - 100 מעטער-צענטנער 77,5 קילאָ 8,20 נולדען.
וויסענדיגע 500 מעטערצע 77,6 קילאָ 8,30 נולדען.
אַבער-ספרים 100 מעטערצ. 80,7 קילאָ 8,50 נולדען. -
נאָרדאָנאָרשער (נייא) 100 מעטערצע 77,5 קילאָ 7,60 נולדען.
(אַללעס פער סאַנאָטע)

נעשעפטע. 6,95-7,80 נולדען.
קוקרין 6,30-6,40 נולדען.
האַפער (נייא) 5,80-6,15 נולדען.
ר ע ס ס פער סעפטעמבער לי י צו 121 -
12,25 נולדען.

פ ע ס ט ע ר ש ל א כ ט ס פ י ע ה - ס א ר ק ט.
ביא דעס אס 11-טען ד. מ. ווער אין פעסט אונד האַלטע-
נען וואַכענדיגע וואַרען 2722 מעטערצע 387
קליינ-ספיע צו מאַרקטע נעבראכט. היערפאן וואַרען פער-
קויפט: 71 שטיק פער שטיק אַמאַר פאן 210-300 נולדען
160 קויע. דאס אַמאַר פאן 140-280 נולדען 270 מעל-קויע
דאס שטיק דאס אַמאַר 80-140 נולדען 310 שטיק ביספּעל, דאס
אַמאַר צו 140-200 נולדען 362 שטיק קעלבען, דאס שטיק
10-25 נולדען. 25 שטיק שאַפער דאס אַמאַר פאן 7 ביז
18 נולדען, פירע 100 קילאָ: אַסענ-פלייש 53-57
נולדען. קויע-פלייש 50 - 52. נולדען. קאַלפּ-פלייש 40-46
נולדען. אונד ביספּעל-פלייש 47-51. נולדען.

לאַטאַציעווען פאַם 10 סעפטעמבער 1884.
בירן 52 31 48 72 52
פערמאָוואַרליכע רעדאקציע: מאַקס סאַבאַלשער.

קאַנקורע.
איינע נעשלאַסענע געוועלשאַפט אין שאַ-
האַש פאַטאָן וויכט צו 15 קוידערן איינע געשריפטען
לעהרער, יאָרעס-געהאַלט 350 ביז 400 נולדען
זאַמט פּייער וואַהנען. עפילקערנדיגע וועלכע
אינגאָרש, דייטש אונד העבראיש תניך אונד

נאנגען האסטען; דעס נעגעטיבער ערקלארען וויר,
דאס דיא האנד דער שפראכערען נעשעפט-קויפט
אונדערעס רעוואלוציאנארען צעמאראל-קאמפּטעס
אייך איהן, וויא פילע אונדערע אלס שפאן אונד
פּעראַמאָרע עררייכט האט; דענו ער וואַר עס,
דער זאָ פילע אינווער וואַקערען נעגונגען-
נאסטען דען העקערס-קעכעטען אויבערלעפערטע.
פּערינער ערקלארען וויר, דאס אייך קונסטליך קיין
פּעראַמאָרע אונד קיין אונדערער דער נעשעפטען
אונד וואַלפּערינעטען אַדערשפראַכע ענטערען
ווירד. - אין דען לעטצען צווייא מאנען זינד מעה-
רערע אַפּפּיציערע אינטער איהנען דער רראנאָר-
אַבערעס פאן רענע אונד דער אינפאַטערע-
אַבערעס-פלישענאט לאַמבערע לעבעסלאַנגליך נאָך
סיביריען פּעבראננט וואַרדען. דיא מיליאַרשען
אַבצייכען אונד אַרדען וואַרדען איהנען אַבנעמא-
מען אונד זיא ועלכט אין עמיגע שפראַכלינגס-
קליידער עשטעטען. איבער איהר פּעברעכע-
ווירד פּעקעס שפּרעלשוויגען בעוואַהרט. אין פּאַלי-
ציאַ קרויזען ערצאָהלט מאן זיך יעדאָך, דאס דיע-
ועלכע איינע פּע ר ש ו אַ ר ו נ ג אינטער
יגען זאָלראַמען אַנצעמטעלן וואַלעטען, וועלכע
דען ציאַר, פאן פּעטערסבורג נאָך וואַרשע נע-
לישעטען.

ד י א א ק א ד ע מ י ע ד ע ר ש י ו ו י
נ ע ר א אין האַמאַרן (פּערווען) בעשטאנד איינטען
אין בערוואַמער געלעהרענפּעראַן, דעסען
ערשטער גרונדזאמטן וואַר, צו שווינגען; ער פּאַר-
טע דען נאָמען, דיא שווינגערע אַדאַרעמיע, איינטע
פּעראַנאָסטע דער געלעהרעטע סאיד, אין דיעוועלכע
אויפגענאכטען צו ווערען, דאָך דא אַללע פלאַטען
בעזעטען וואַרען קאַנגטע זיינע טיטע נוכט
עפיללען. דער פּראַודענט מהילטע איהם דיעס
שפּרעלשווינגער מיט, אינדעס ער אויף איינע פּאַר
איהם שטעהענדיגע וואַנע ציינע, דיא ביז בער אונד
מיט וואַכער עפיללעט וואַר, זא דאס זיא אַיי-
נעס טראַפּען מעהר אויבערלעפּען מיטען. סאיד
פּפּליטע ראש פאן איינטע שטייבע אין זאָנע-
בלאָטט אונד לענטע עס אויף דיא וואַנע זא אַנאַפּט,
דאס קיין טראַפּען דאָוירך פּערשטעטע וואַרען,
דיווער גייסטרייכען אַנטוואַרט פּעראַנאָסטע ער
זיינע איינפאַרעט.

פּרענומעראַציאַנס איינלאַדונג.
וויר ערווען אונדער נעשעפטען פּרענומעראַציע-
רען פּרענומעראַציע-טעריטען אס 15-טען סעפטעמבער
צו ענדע נענאנגען (וואס נאָרן ד י ס ל י ד אויף איהרע
"אַרעס-שליפּע" אַננעציינט אים), איהרע פּרענומעראַ-
ציע צו ערנייערן, דאסען דיא פּרענומעראַציע דער
בלאָטע קיינע שפּאַניע ערלידע.
וויר ערווען אינווער נעשעפטען פּרענומעראַ-
ציע אונד פּריווע זיך מיט איהרען צושירפּען נור די-

מור-טאבלעט פאן 11 סעפטעמבער

א. קר.	לאָזע	א. קר.	נעלדיקורן
23 50	סאַנאָליל פּאַרען צו 20 נולדען	100	זילבער-אַיאָ
128 -	פּריוועט פּאַרען 100	5 75	דוקאַטן
68 -	דעפּאַ 60	-	עסעקאָניאַנאָוויטע 8 נולדען נאָרד
28 25	וואַלדעס-פּאַרען 20	9 65	שטיק
38 75	ווינדישע 20	59 55	יידישע רייכטומאַנאַציע
124 75	ווינדישע פּאַרען	11 92	30 טאַטע-שטיקע
29 50	אַפּטער פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	1 23	סאַטע-זינעל
122 25	אַנאָנימאָס פּאַרען-פּריוועט	124 25	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
92 -	דעפּאַ 40	134 50	נאַנע
105 10	אַפּטער פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	143 25	דעפּאַ
88 75	אַנאָנימאָס פּאַרען-פּריוועט	170 -	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
100 25	אַנאָנימאָס פּאַרען-פּריוועט	169 -	דעפּאַ 50
100 -	פּענעטער נאַנאָטע	114 50	אַנאָנימאָס פּאַרען-פּריוועט פּאַרען צו 100 נולדען
100 -	ווינדישע פּאַרען	116 -	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
100 -	ווינדישע פּאַרען	39 -	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
100 -	ווינדישע פּאַרען	20 60	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
106 50	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	176 75	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
140 -	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	41 -	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
142 50	אַנאָנימאָס פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	115 50	אַנאָנימאָס פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
98 75	ווינדישע פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	19 -	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
101 50	אַנאָנימאָס פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	19 -	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
101 50	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	18 20	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
100 75	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	41 50	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
101 50	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	39 -	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
100 75	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	18 75	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
95 75	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	54 50	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
95 75	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	21 50	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען
95 75	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען	49 75	פּאַרען-פּריוועט פּאַרען

פּרונט- אונד מעהל-פּריוו-טאַבלעט.

קוואַליטעט	פּריוו-טאַבלעט	פּריוו-טאַבלעט	קוואַליטעט	פּריוו-טאַבלעט
100 קוואַליטעט	72-70	75	100 קוואַליטעט	75
90 קוואַליטעט	68-60	75	90 קוואַליטעט	76
80 קוואַליטעט	63-60	75	80 קוואַליטעט	77
70 קוואַליטעט	58-52	75	70 קוואַליטעט	78
60 קוואַליטעט	53-47	75	60 קוואַליטעט	79
50 קוואַליטעט	47-40	75	50 קוואַליטעט	80
40 קוואַליטעט	40-35	75	40 קוואַליטעט	81
30 קוואַליטעט	35-30	75	30 קוואַליטעט	81
20 קוואַליטעט	30-25	75	20 קוואַליטעט	81
10 קוואַליטעט	25-20	75	10 קוואַליטעט	81
0 קוואַליטעט	20-15	75	0 קוואַליטעט	81

מיטע באַשרען פֿערברייטעט דיא רעווערונג האָט
טענאָגן אינפֿאַך דיא באַשרען קאַנפֿיצירען קאַנ-
נען, אָהנע דיא פֿרעספֿיריהייט אינפֿירעבן; האָט
זיא עס נעמטן? ניין, האָט זיא דען קיינע נעני-
גענדע מיטטעל און אַרבעטן זיא זא וואָללט עס
אבער ניכט טוהן, האָט זיא שטאַטע געלעגנע
היינט פֿירנע, דיא פֿרעספֿיריהייט אינפֿירעבן.

וויא טוהלען נאטורליך דיא פֿאַליענענע דעס
ערוואַרטען בלאַטעס? ניכט. טראַטאָבע אבער
אויב, דאס דיא אונטערנע ווערהאַוים איינע
פֿלעקען בילדעט איהר דער ערדע דעס לאַנדעס,
אינד דאס זיך אונטערע ווסטן ניכט בעאלט דייע
זען פֿלעקען באַעוואַשען, איהר נעוויסע עוואַס
אינפֿירעבן פֿירעט. וואס עינעס רעווערונג פֿירעט
בלאטע בעטראַפֿט, וואס באַטען ווי עס דאַרן
עראַינערען, דאס זא אַפֿט קאַלאַמאן טראַט צו איה
נער ענערשישען מאַטעריעלע נענען דען אַנטיסעמי-
מיסעס נרויפֿען וואָללט, געראַדע דיוועס בלאַטע
עס וואַר, וועלכעס דען מיטטערעראַודנעטען הע-
טע אַנדערפֿאַל אַלס דיא שטאַטאָאָנאָמאָלשטאַפֿט
אינמאל אַנטיסעמיטישע שרופֿטען קאַנפֿיצירען
ליעס, דיא אַמטערע דאסעלבע בלאַטע:
אויבן הערשיט פֿרעספֿיריהייט, וואס נעמט דאס
אבער טראַט איהר, ער לאַסט דרוקסאַרטען קאַנפֿיס-
צירען, אַלס אַב פֿיר איהר, אַלס געוועזן נאר ניכט
ערסטישען מאַטע. דיאס זיך דאסעלבע בלאַטע
הייטע און איינעס נאָכן אינערדען זינע איסערע-
אויב איהר בעווייזן דאס עס אינערטליך ניכטס ווילל,
אַלס טראַט אַנרויפֿען, אונד רעניכטע דאָבייא איהר
דאס שלעכטע געדאַכטניס זינער לעזער.

טעקווידיג איהר דיא ארט אינד וווינע, מיט
וועלכע ווערהאַוויא דען ציטירטען אַרטיקלע בע-
אנטוואַרטען, ווערהאַוויא נעמט דאָבייא זא פֿאַר,
אַלס אַב ער דער איינענע ערלויבע פֿאַן אים
לאַנדע זאַרע, כאַראַקטער האָט נור ווערהאַוויא,
רעטערליכקייט, וועלכע פֿאַרזאָקניש פֿירטעט מאן נור
בייא ווערהאַוויא, אַלס ווערהאַוויא, ווער דאַרן צוויי-
פֿעלט איהר איהר זייע, ווערענען וועלכע איהר
אַנרויפֿען, ונד ערהאַוויא, פֿערברייטע אַפֿט-
לאַנדעס פֿאַרזאָקניש, אַללעס הייליגע בעשמו-
צונדע אונד בריסענבלוט זינערדע טאַלמירודען,
וואַרליך, דיוועס מאַן טראַט, איינע ביפֿערהייט
איהר זינעס נעוועטע, צעלער, קאַנעס שטאַלען
זיין איהר זינען אַבעראַנדענען!

פֿערשידענע ניואַרויטען.

קאַניג אומבערמאָ פֿאַן אַיט אַליען
אַינד דיא כּאָל ער א) 2788 אָפֿער האָט

דיא שרעקליכע קראַנקהייט אין קרענען 8 מאַנען
אין נעאפֿעל געפֿאַרדעט. פֿאַרנעסטען פֿאַנד אין
העפֿטיגער פֿאַרזאָקנישען שטאַט, דער איינע
קיינע בעסטערונג אין אַ פֿערן צור פֿאַלנע האָט
טע, אַלס דיא ערהאַלדע ש ט ע ר ב ע א ל ל ע
עוואַס געדינגער געוואָרדען אויב, ניכט אבער דיא
עאַל דער ערקראַנקייטען, אַס אַננערסטאַג קאַס
עס צווישען דעס פֿאַלקע אינד דער פֿאַליציא צו
איינע בלוטיגען צוואַסענעשטאַס. דאס שפֿאַל
דער פֿאַרשטאַרט קראַנקייט וואַר פֿאַן כּאַלעריאַ-
קראַנקען איבערפֿיללט, וועסאַלוב דיא בעהאַרדע
דיא איבערשטאַנען פֿאַן כּאַלעריאַקראַנקען אינס
מיליאַרשפֿאַל אַנדערדעט. דאס פֿאַלק וואָללט
עס יעדאָר ניכט צענענען, דאס דיא קראַנקען דורך
דען שטאַרטטהיל שראַיא, וועלכער ביז זעטעט פֿאַן
דער כּאַלעריאַ זא עטעלד פֿעשיטאַט געבליבען
אויב, געטראַנקען יעדדעס, עס ענטוואַקעלטע זיך אין
פֿאַרמילכער פֿאַלקאַאפֿשטאַנד, דיא שפֿאַסען
וואַרדען פֿערבאַרדקאָרשט אינד דאס פֿאַלק
שטעללט זיך בעוואַסענע דער
פֿאַליציא ענטנענען, שפֿאַטער טריט דיא בעריט-
טענע שיעדאַרמייטען אין דאָר איהר דיווע קאַנעט
נענען דיא ערבאַזעט מינענע ניכטס איספֿירען.
דאס פֿאַלק וואַר מיט איסערעטען ענטשפֿאַסען.
דער פֿאַלעט וואַר מיט פֿערוואַנדעטען געפֿיללט,
אונד צוועטען מיטט זיך דיא פֿאַליציא צורקיינע.
הען אינד דיא קראַנקען צוריק אינס קאַנאַטיאַ-
שפֿאַל טראַנקען, וואַרדען דעס קאַמפֿעס זינד
איינע קראַנקע, וועלכע איהר דען טראַנבאַרדען
הוינטענעלידערט וואַרדען, געשטאַבען, דיא
בעהאַרדע וואַר צוויי איהר רעכטע אבער איהר
דעס פֿאַלקע קאַנען עס ניכט פֿיר אונטען גענאַמען
יעדדען, ווענען עס ווענען שטאַרטטהיל ניכט פֿער-
עסטען לאַסען ווילל. קאַנע אומבערמאָ אויט
נאָך אימער און נעאפֿעל אינד ווילל אַפֿט אינ-
איסערבראַכען אונטער דען ערקראַנקען אַדער
אין דען פֿערעסעטען שטאַרטטהילען, נאַטורליך
יעדדען דאָרד דיא בעהאַרדען ענענפֿאַללעס צו
נאַסערע אפֿפֿער, און ועלכעס צור אינפֿאַפֿענע
אַננעאפֿערט. זאַסמאַן האָט דער קאַנע 300,000
פֿאַנסע דעס בירגערמייטער צור זאַפֿאַטיגען
פֿערטרוינג און דיא פֿאַמיליען דער און דער כּאָ-
לערא פֿערשטאַרבנען אימען איבערנענען, און
דער זייע דעס קאַניגס אויט איבעראַל דעסען
ברודער, דער הערצאָג אַמאַדעאָ פֿאַן אַפֿסטאַ, נע-
יעווענע קאַניג פֿאַן שפּאַניע, צו זעהען, איהר דיא
בידען מיטטער מאַטשיני אונד דער פֿרעטוס, הא-
בען דורך איהרען אפֿפֿער אונד פֿירטלאָאָקייט
פֿיעל ציר בערוויינגען דעס פֿאַלקעס אונד פֿערבעס-
טערונג דער לאַנע אין נעאפֿעל ביינעטראַנקען. היינט

נענען זינד דיא דעפֿיטירטען קאַפֿ אינד פֿלאַטיראַ
זאָוויא מעהררעיע אַרעטע פֿאַן דער כּאַלעריאַ ער-
דערפֿען אַרדען, דאס ערלע צווישעל דעס קאַניגס
נענענע ניכט נור אונטער ווענע פֿאַלקע בעיימיטע
רונג אינד בעוואַנדערונג, זאַנערען איהר דאַם איהס-
לאַנד אינד דיא איסוואַרטיגען הערשרע געבען
איהרען דעסבעצוגליכען געפֿירלען אינפֿירעבן
אויסדורק, נעסעטערן זינד דעפֿעסען דעס קאַניגס
פֿאַמיגן יאָנע אונד דעס קאַניגען וויללעלם און דען
קאַניג איינעטראַפֿען, עבענאָ פֿאַן דער קאַניג
פֿאַן ענגלאַנד, וועלכע דער טיפֿעסטען טויולאָהמע
פֿאַן דאס אינגליק, וועלכעס אַטאַליען בעטראַפֿען
האַט, איסרוק געלייטען, נענען, דער פֿאַרדעט
דער פֿאַנאַנאָישען רעפֿובליק, שיקטע פֿאַלגענדעס
טעלעגראַמע און דען קאַניג: דיא וועלכע קא-
פֿאַסטראַפֿען וועלכע אַטאַליען טריפֿעט, רענעט
און פֿאַרברייט אונד אין דער נאַנען אינפֿירעטען
וועלט דאס טיפֿעסטע בילייד, דער אינבערנענען,
ערהאַבענע הערענעמיטע איינע מאַטעריעלע ער-
פֿאַלל אינס מיט בעוואַנדערונג אינד בעיימיטערונג.
— און נעאפֿעל וועלכעס בלאַטע פֿערטראַפֿען
ליכט פֿאַלגענדע דעפֿעסען דער קאַניגן מאַריאַטעאַ
און קאַניג הומבערט. און אינד דער קראַפֿטיגען
זינד שטאַלען איינען זאַלבען אַטאַטען אינד פֿאַפֿער
צו בעווייטען דיא נאַטורליכע פֿאַרזונג איהר מיט
זיך אונד לענגט איהר בעריטע דיווע שרופֿטען.
— אַלס מאַן דען קאַניג פֿאַן זינער דיווע צורקראַל-
טען וואָללטען אינד איהר כאַט, דאס פֿעסערדערען-
ען אין פֿאַרדענאן און בעווענען, האָט דער קאַניג
פֿאַלגענדע עכט קאַניגליכע אַנטוואַרט: בייא איהר
אינטערהאַלט מאַן זיך, אין נעאפֿעל שטריבט מאַן,
דעס קאַניג, דער קאַניג אונד דעס קראַפֿטיגען, ווישען
אַלס רעסטיגען זינען געטוילוס אַקזיריטעט, נאָך
נעאפֿעל צו וווינען, זאַל ערשיטטערנד געווענען
זיין, ועלכעס דער קאַניג וואַר זעהר בעווענען דיא
קאַניגן וואָללטען אים זייען פֿרוי טריידינג, אונד
דער קאַניג בערווענען זינער נאַנען אינפֿירעטאַט,
אויב זיא דאַפֿאן אַבערהאַלטען, דער קראַפֿטיגען
שפֿאַך קיין וואַרט, אבער ווישע אַנאַנטעריאַ-
בען, דער מיניסטר פֿעראַדיען, דער דיווער סענע
בייאַהאַטע, בראַך און ליטעס שילבען אים. —
איינע לעטצע דעפֿעסען אים נעאפֿעל מעלדעט,
דאס דער און בערוויינגען דעס קאַניגס זיך בענען-
דערנע מאַטשיני און דער כּאַלעריאַ ערקראַנקע
זינען, וועלכעס זיך יעדאָר בעיימיטע איהר דעס
זינען דער בעסטערונג, דיא אַפֿפֿערען זייען
אויט אים אַכטע ען בענענען זייען
ען און דען לעטצען 24 שטינדען זינד 642
ערקראַנקענען אינד 301 טאַדעפֿאַללע (אויס 58

פֿעריהייט דעס פֿאַלקעס דאָרצושטעללען, דען מאַן מיט
הילפֿע דער הערשרענען אַפֿט צום שווינגען וויר ברענען
סיסען. —

סאַבאַטאַ פֿערישונגען זיך מיט הויכענענע
בערעוואַקסען אונד ענטפֿאַלענע זיך נאַכעס טאַנען זא,
פֿאַקטיש, נאַענער, דאס ועלכעס זינע נאַכעס זינער,
דיא דאָך הייע פֿערוואַסעלע וואַינען, איהס איהרע בעוואַנע-
רוונג ניכט פֿערוואַקסען קאַנענען.

דאס ראַכניאַל-נעריכט פֿאַללע דאס אורחיל, סאַב-
כאַטאַ וואָללט זאַפֿאַרט זינער פֿילכע אַלס קענאַטע
נאַכקאַסען, אַדער זינעס ווייבע דען שידעבריעה נעכען,
אונד זיא דער ערלויבען פֿעריבינג מיט איהס ענטפֿאַסען,
ער ערקלאַרע זיך נענען דאָזיגעס בעריטווייליג, דאס
לעטצעטע צו טוהן, זינע אַפֿטערהילטעס שטערן זינד
דער נון האַפֿטונגסלאָזע נרויז, אים זיין געלעבעטע קינד
איהר דען נאָרען שלאָט פֿאַרזוכעווישען אינד דיא צום
שיידונגספֿאַסען צווענען איהר דען פֿאַלגענדען סאַ-
צו בעשטעללען.

דיא פֿיישע דעס פֿאַנינגעס ווערעטען דורך דיא נע-
פֿאַסענען ענטפֿער אונד פֿירשע בערען אונד מערלויבט
אין דיא נעטאַכער דעס נאַכעסן הוינען, סאַבאַ
לאַט סאַטס פֿאַן דער הויכענען נאכט איהר איינע
אַפֿטאַמאַנע הוינעשפֿערעט, איהר ריהענדעס בילד דעס
בעקאַסעסען שטענעס, איהר דען פֿאַנינגען קוילט
טעליידען און פֿיבערהאַפֿען נלוט איהרע וואַנגען זיא
וואַרדען אַוונטור, אַלס זיא שייטע נאָכע קאַסען האַר-
טע, אונד זיא ציטערטע, אַלס סאַבאַטאַ העריטיטאַט.

מיטס אים דונקל דער נאכט זא ראַכעל נינג אונד שטינג
דענלאנג בייא דער לאַנגעס נענענערען פֿערוויילטע, זא
טהיילטע זיא זיא ועלכעס ראַכעלס בעיימיטערונג פֿיר איהר,
ראַכעל וואַר איהר ליבע ווענען דער ווילדען שוואַרטיעריאַ
איהרע גליהענען וועלע זיך דען קעפֿטען נאַכען ער-
לאַזער איהרעס פֿאַלקס, אונד זיא וואַסעט, דאס סאַבאַטאַ
נור איהר באַרוכס אינשטאַנדיגעס ביטשען צו דער קראַנקען
נענאַנען וואַר, דיא זינעס בעוון לאַנגע ענטנענעטאַכטע
האַטען, אונד נור ערס, זייען דיא איהר נעזען, זינע שטי-
טע געראַט, דען דרוק זינער האַנד נעפֿילט נייע קראַפֿטע
נעוואַק, אום פֿאַן איהרעס שטערענעלאַנגער צו ערשטעהען.
סאַלפֿען מיט איהרען וואַנען: האַנגאַה, ראַכעל, וויללאַט,
ביאך אונד דיא פֿערישונגעסען שילדע סאַבאַטאַס,
וואַינען טהיילע אים שוואַרטיעריאַ, טהיילע אים קלינגייט
איהר זינער ווישען ועלכעס טהורמאַט פֿירלע זיך דאָרט-
היין נענאַנען, אונד זא היילט זיא עס פֿיר דאס בעסטע, אים-
רוכטען אים ראַזאַנע צו ערנען.

אין פֿאַלגען דיוועס זענענעטפֿאַרס, ערקלאַנגע דער
נרויז אים נאַכען זינער טאַכטער סאַטאַ סאַבאַטאַ ווענען
ניכטעפֿירלונג זינער ערלויבען פֿילכעס ביים ראַכניאַל-
נעריכטע אונד דען זינע סאַבאַט אַוואַרדע פֿאַר דאסעלבע
בעשעדיקען, דער וואַר געשטאַנדיג, זיך זינער נאַסען נען אין
קיינען לעבעס פֿאַרזינעט און האַבן אונד אינבערנענען
נענו, איינע זינער נרויזע דאַרזולענען, דאָך דער וויצע-
פֿערוועט אַרדען דען אַפֿט ערשטע דאס וואַיטע נענען
איהר אונד דערנען ווער נאַכדריקליך ווידער זינע איבער-
שפּאַנענען, זינע אַפֿטענעטאַכע שוואַרטיעריאַ, ווענען קא-
כאַליטשישען אַבערלויבען, אונד ווסען איהר אַלס איינען

פֿאַלליעטאָן.

דיא אָפֿפֿער דער קאַבאַלאַ.

הויסטאַישער קאַפּאָן אויס דעס 17-טען יאָרהונדערט.
(45-טע פֿאַרשענענען.)

פֿערנעכעס וואַר עס, דאס דער נרויז זיך אַבערסאַלס
בישטערן אין דען שפּאַלען ינגלונג וואַנדטע, פֿערנעכעס
דאס סאַבאַטאַ פֿאַכער, מרדכי, פֿאַן ראַזאַנע דעו
אינפֿעספֿירעטע, מיט זינעס זאָהנע שפּאַרן, אַללע ערמאַ-
נונגען, זינער ווסען פֿילכעס אַפֿטווענען, שייטענען און
דעס וואַנען דעס ווענען פֿאַכעלערעטען, ער ווערדע דורך
ליעבעסענעס און זינען געפֿירטעטען, ער ווערדע דורך
צאָנען, געלאַכטע אונד היילפֿאַן און דען שטויב נענענען
בלייבען. וויא לויט דיא שטימע זינעס פֿעלשענען שפּאַל-
עס, דער שטעטע איהר איהס פֿאַרבלוטענע שטינען, זיך
פֿאַן סאַטאַ ניכט אַלס טעספֿיאַס אַנערקאַנעט צו זעהען, זיך
זינעס הערענען נענען זיא שפּאַר, וואַסעט פֿאַן אַללען מי-
הורמאַ אַלליין, אונד זיא איהר וואַר עס, דיא דעס אַלשען
ראַזאַנעס ינעליכע האַפֿטונג בענאַם, איהרען פֿיינד
מיט זינער טעפּאַהלין צו פֿעראַיינען, זיא האַטע דיא
פֿערהאַטניסעט דויערליך רוכטישע אַבער ועלכעס פֿאַן פֿיעל
שוואַרטישעסען פֿערהערונג. דיא פֿאַסט צור פֿערוואַסע-
רונג וואַרדע — פֿיר סאַבאַטאַ רוכטלישע, וואַר זיא פֿיעל
צו בעפֿאַנען, אום דען קאַפּען זיך רוכטלישען, אונד
ווענען זיך איהר און איהרע הערענען איינע סעפֿירלענענע
שטימע ערהאַבן דאס סאַבאַטאַ צו וויללען הייסליך אונד